

Schrijven is de meest gecompliceerde motorische taak in het basisonderwijs

Schrijfproblemen

Hans Stroes, 2019

Er komen steeds meer aanwijzingen dat pas vanaf 7 jaar **alle** kinderen neurologisch toe zijn aan technisch-methodisch schrijfonderwijs. De meeste scholen in Nederland beginnen echter al in begin groep 3 (op 6-jarige leeftijd) klassikaal met technisch-methodisch schrijfonderwijs. Veel kinderen, met name jongens, zijn hier nog niet aan toe, waardoor deze kinderen tekenend leren schrijven leren in plaats van geautomatiseerd schrijven. Daarnaast ontstaan ook andere problemen, bijvoorbeeld onleesbaar handschrift, verkrampt schrijven, in laag tempo schrijven, een verkeerde potloodvoering en zeker niet onbelangrijk: motivatieproblemen!

Schrijfproblemen

Recente studies in Nederland laten zien dat 30% van de jongens en 10% van de meisjes ernstige schrijfproblemen heeft. De studies brengen een aantal kenmerken van schrijfproblemen aan het licht:

- schrijfproblemen zijn chronisch van aard
- ze verdwijnen niet zonder een goede behandeling
- het voorkomen van problemen heeft meer effect dan correctief werken
- schrijfproblemen zijn hardnekkig en vragen een vaak langdurige remediëring
- hét schrijfprobleem of dé oplossing bestaat niet

Nieuwe schrijfmethodes

De laatste jaren zijn er schrijfmethoden op de markt gekomen die beter recht doen aan de verschillende vaardigheden van kinderen, die meer aandacht besteden aan de schrijfvoorwaardelijke motoriek en die beter aansluiten op de interesse wereld van de kinderen. Schrijven kan dan voor alle kinderen een vreugdevolle succesbeleving zijn!

Schrijfonderwijs in groep 3: hoe anders?

Schrijfonderwijs op maat betekent rekening houden met individuele verschillen tussen kinderen; niet alleen qua motorische ontwikkeling, maar ook wat betreft de cognitieve, sociale en emotionele ontwikkeling. Met behulp van het LVS kleine motoriek en schrijven is halverwege groep 2 en eind groep 2 al vastgesteld bij welke kinderen:

- de schrijfvoorwaarden al aanwezig zijn
- de schrijfvoorwaarden bijna aanwezig zijn + grote motivatie tot schrijven
- de schrijfvoorwaarden duidelijk niet aanwezig zijn + weinig motivatie

Opties om meer maatwerk te leveren: van meest ideaal naar minder ideaal

- a) Individueel zelfstandig schrijfonderwijs: alle kinderen werken op eigen niveau
- b) Schrijfonderwijs in 3 niveaugroepen
- c) Klassikaal schrijfonderwijs, maar differentiëren naar de 3 niveaus (bijv minder eisen stellen, andere liniatuur)
- d) Klassikaal schrijfonderwijs, maar starten na de kerstvakantie in groep 3

Ad a. Dit kan alleen als er met een schrijfmethode wordt gewerkt, waarbij individueel en zelfstandig werken mogelijk is. Dat betekent ook dat een vaardig meisje uit groep 2 al met het echte schrijven bezig kan gaan als de schrijfvoorwaarden aanwezig zijn.

Ad b. Dit kan met de meeste schrijfmethodes gerealiseerd worden, maar vraagt veel van het organisatievermogen van de leerkracht. De niveaugroepen zijn:

- kinderen die aan schrijven toe zijn (schrijfvoorwaarden aanwezig)
- kinderen die er bijna aan toe zijn én zeer gemotiveerd zijn om te leren schrijven (zij krijgen meer tijd en aandacht en de opbouw is minder snel)
- kinderen die nog niet aan schrijven toe zijn (zij gaan schrijfvoorwaardelijk bezig)

Dit betekent dat de leerkracht aan 3 verschillende groepen instructie moet geven en 3 verschillende routes moeten aanbieden, terwijl de andere 2 groepen zelfstandig werken. Geen eenvoudige opgave.

Ad c. Alle kinderen volgen de schrijfmethode, waarbij de 3 niveaugroepen anders benaderd worden:

- groep I volgt de methode zoals bedoeld; de leerkracht kan eisen stellen.
- groep II volgt de methode maar krijgt meer tijd en er worden minder eisen gesteld. Evt andere liniatuur.
- groep III volgt summier de methode: steeds korte momenten om kinderen het gevoel te geven net als de andere kinderen te schrijven. Al snel krijgt deze groep extra materialen om aan de schrijfvoorwaarden te werken. Plezier in schrijven staat voorop.

Ad d. Starten na de kerstvakantie heeft als voordeel dat de leerkracht een 4-tal maanden schrijfvoorwaardelijk heeft kunnen werken met de kinderen en meer kinderen 7 jaar zijn geworden. Een groeiend aantal scholen in Nederland kiest voor deze optie, omdat het schrijven dan klassikaal aangeboden kan worden. Nadeel is dat kinderen waarbij de schrijfvoorwaarden aanwezig zijn maanden moeten wachten tot ze eindelijk mogen schrijven (motivatie!)

En taal en rekenen dan?

Als (een aantal) kinderen later met het schrijfonderwijs beginnen, levert dat wel een probleem op m.b.t. de verwerkingsbladen van taal en rekenen. Deze kinderen zullen bij taal- en rekenlessen dus op andere manieren antwoorden invullen, bijvoorbeeld:

- werken met 2-tallen: het kind dat al wel vlot kan schrijven, schrijft voor beiden
- aankruisen, omcirkelen en inkleuren van antwoorden
- m.b.v. de computer
- stempelen
- woordjes leggen
- e.d.

Veel succes in jouw praktijk!

Hans Stroes

docent bij de cursussen Handschrift zonder pen & MRT Schrijven

Wil jij een cursus volgen? Kijk op www.allesinbeweging.net bij onze Agenda voor de startdata en opleidingsplaatsen. Er zijn tevens incompany mogelijkheden.

Stuur een e-mail naar info@allesinbeweging.net.

Hans Stroes wordt regelmatig gevraagd om een workshop te verzorgen tijdens een teamscholing.

